

309

Archiwum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika

ul. Mickiewicza 2/4

87-100 Toruń

INWENTARZ

Zespołu (zbioru) akt **Ogólnouczelniany Ośrodek Obliczeniowy
UMK**

z lat **1976 - 1980**

Nr zespołu

64

Wstęp do inwentarza

I. Dzieje twórcy

Pierwsze kroki w celu pozyskania maszyny cyfrowej dla UMK poczynił w 1963 r. ówczesny Rektor UMK prof. Antoni Swinarski, który zorganizował konferencję naukową mającą na celu zdobycie kontrahentów do kupna takiej maszyny. Na wspomnianej konferencji, dzięki referatowi dra Wiesława Woźnickiego, fizyka specjalizującego się w fizyce teoretycznej i chemii kwantowej, na temat „roli maszyny cyfrowej w świecie współczesnym” udało się przekonać słuchaczy do kupna takiej maszyny.

W roku 1965, w dwa lata po tym wydarzeniu, Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego przyznało UMK kredyty na zakup maszyny cyfrowej Odra 1003. W tym samym roku powstał Ośrodek Obliczeniowy przy Zespołowej Katedrze Matematyki, który znalazł lokum w pomieszczeniach Collegium Physicum przy ul. Grudziądzkiej 5/7. Uroczyste otwarcie Ośrodka odbyło się 2 kwietnia 1966 roku, a jego kierownikiem został, ówczesny kierownik Katedry Matematyki, prof. Leon Jeśmanowicz, którego wspomagał dr Bolesław Wojdyło.

Powołanie Ośrodka przyczyniło się do zorganizowania sekcji numerycznej na III roku matematyki, która miała kształcić przyszłych matematyków, programistów i kierowników dla przemysłu oraz przyzakładowych ośrodków obliczeniowych. W 1969 roku powołano Komisję do spraw Międzywydziałowego Ośrodka Obliczeniowego UMK, której przewodniczącym został fizyk prof. Roman St. Ingarden. Rok później do Ośrodka Obliczeniowego zakupiono nowszą maszynę cyfrową Odra 1204, którą w związku z tym, że nie mieściła się w dotychczasowej siedzibie Ośrodka, umieszczono na trzecim piętrze Domu Studenckiego nr 1 przy ulicy Mickiewicza 2/4. W 1971 roku kierownictwo jednostki objął dr Włodzimierz Jabłoński. Dwa lata później, Ośrodek wraz z Instytutem Matematyki UMK po raz kolejny zmienił siedzibę i został przeniesiony do budynku przy ulicy Chopina 12/18.

1 października 1976 roku powołany został Ogólnouczelniany Ośrodek Obliczeniowy UMK. Jako jednostka międzywydziałowa miał wspomagać informatyczną dydaktykę, badania naukowe, zarządzanie i informację naukową na UMK i prowadzenie zajęć dydaktycznych oraz badania naukowe związane ze stosowaniem techniki komputerowej. Jej dyrektorem został dr Bronisław Żurawski, który funkcję tę pełnił do 1988 roku. W październiku 1977 roku minister nauki, szkolnictwa wyższego i techniki Sylwester Kaliski zaliczył ośrodek do II kategorii wyodrębnionych jednostek informatyki.

W roku 1994 w Ogólnouczelnianym Ośrodku Obliczeniowym UMK powstało Laboratorium Eksploatacji i Zarządzania Sieci Komputerowej TORMAN. W 1997 roku Ośrodek przekształcił się w Uniwersyteckie Centrum Technologii Sieciowych (UCTS), które w 2001 roku weszło w skład Uczelnianego Centrum Informatycznego (UCI). Dyrektorem nowej jednostki został dr Tomasz Wolniewicz.

Do zadań Ogólnouczelnianego Ośrodka Obliczeniowego UMK należało:

1. Udostępnianie sprzętu i zasobów komputerowych pracownikom i studentom UMK;
2. Organizacja przetwarzania na komputerach i minikomputerach;
3. Obsługa dydaktyczna zajęć związanych z zastosowaniem techniki komputerowej;

4. Prowadzenie badań naukowych z dziedziny informatyki;
5. Opracowywanie i wdrażanie systemów informatycznych związanych z wykorzystaniem uzyskanych w ośrodku wyników badań naukowych;
6. Konserwacja posiadanego oprogramowania i udostępnianie go użytkownikom;
7. Organizacja szkoleń zapoznających z językami programowania, bibliotekami programów użytkowych oraz metodami korzystania z techniki komputerowej;
8. Opracowywanie wydawnictw informacyjnych i podręczników dla użytkowników sprzętu komputerowego;
9. Udostępnianie literatury fachowej i dokumentacji programowej oraz technicznej;
10. Świadczenie, w miarę wolnych mocy obliczeniowych i potencjału badawczego, usług informatycznych oraz prowadzenie badań rozwojowych i stosowanych dla jednostek gospodarczych i administracji regionu.

Ośrodek składał się z następujących działów:

1. Dział Głównego Technologa:
 - a) Pracownia Konserwacji Sprzętu,
 - b) Pracownia Eksploatacji Komputerów.
2. Dział Oprogramowania:
 - a) Pracownia Obiektowych Systemów Zarządzania,
 - b) Pracownia Systemów Operacyjnych,
 - c) Pracownia Systemów Informatycznych Zarządzania Badaniami Naukowymi.
3. Dział Minikomputerów:
 - a) Pracownia Eksploatacji Minikomputerów,
 - b) Pracownia Oprogramowania Systemów Minikomputerowych.
4. Zakład Informatyki Stosowanej.
5. Biblioteka Dokumentacji i Oprogramowania.

II. Dzieje zespołu

18 maja 1983 roku materiały Ogólnouczelnianego Ośrodka Obliczeniowego UMK zostały przekazane do Archiwum UMK przez ówczesnego dyrektora dra Bronisława Żurawskiego. Osobą przejmującą akta była mgr Renata Karpiesiuk.

Dokumentację, zgodnie z obowiązującymi przepisami, usystematyzowano w dwóch spisach zdawczo-odbiorczych: osobnych dla kategorii A i B. Pierwszy z nich zawierał 21 pozycji (łącznie 24 tomy) materiałów niearchiwalnych (akta kat. B2, B5, B10). Drugi natomiast, sześć pozycji (łącznie 8 tomów) dokumentacji z kategorią A. W sumie dokumentacja pierwotnie tworzyła 32 tomy akt.

W połowie 2015 roku rozpoczęto opracowanie zespołu przechowywanego w archiwum. W trakcie porządkowania materiały archiwalne zyskały nowy układ. Ostatnim etapem prac było, po spaginowaniu całości, sporządzenie inwentarza.

III. Charakterystyka archiwalna i zawartość zespołu

Zespół zawiera akta wytworzone przez Ogólnouczelniany Ośrodek Obliczeniowy UMK w latach 1976-1980. Obecnie, po uporządkowaniu i nadaniu nowego układu, składa się z 28 jednostek archiwalnych, które zawierają:

1. Senat UMK (1977-1980) – obejmuje m.in. zaproszenia, plany badań naukowych, informacje na temat Instytutu Archeologii i Etnografii UMK, sprawozdania, plany pracy oraz zadania pionu ideowo-wychowawczego.
2. Rada Naukowa [Ośrodka] (1978-1980) – obejmuje m.in. skład i regulamin Rady Naukowej, sprawozdania, listy obecności na posiedzeniach.
3. Ogólne przepisy prawne (1976-1980) – obejmują m.in. zarządzenia, skład komisji rektorskich, wstępne założenia wprowadzenia pięciodniowego tygodnia pracy.
4. Plany roczne i sprawozdania z ich wykonania (1976-1980) – obejmują główne zadania i spodziewane efekty w zakresie rozwoju systemów informatycznych, plany, wytyczne do planu rozwoju.
5. Plan pracy (1978-1980) – obejmuje plany szkoleń pracowników, plany pracy.
6. Statystyka (1977-1980) – obejmuje sprawozdania opisowe z prac naukowo-badawczych.
7. Urządzenia informatyczne, R-20, terminale, urządzenia do przygotowania danych (1976-1980) – obejmują m.in. zestawienia wyposażenia EMC, wykaz części zamiennych do EMC, protokoły.
8. Urządzenia informatyczne (1976-1980) – obejmują zadania Ogólnouczelnianego Ośrodka UMK, protokoły wstępnego odbioru sprzętu informatyki, faktury.
9. Urządzenia informatyczne, klimatyzacja (1976-1980) – obejmują m.in. zamówienia, protokoły, plany.
10. Systemy informatyczne – ankiety (1976-1980) – obejmują m.in. karty informacyjne systemu, sprawozdania.
11. Współdziałanie (1976-1980) – obejmuje m.in. regulamin Klubu Informatyków Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, faktury, parametry techniczne poszczególnych typów kserografów.
12. Ochrona pracy-BHP, T. 1 (1976-1977) – obejmuje m.in. zagrożenia i zabezpieczenia ośrodków komputerowych, wykaz rodzajów i ilości sprzętu pożarniczego.
13. Ochrona pracy-BHP, T. 2 (1978-1980) – obejmuje m.in. schematy organizacyjne, wykaz rzemieślników, wykaz pracowników zatrudnionych w warunkach szkodliwych dla zdrowia.

14. Obsługa techniczno-organizacyjna kursów szkoleniowych (1976-1980) – obejmuje m. in. kursy i szkolenia, faktury, plan kursów, obsługa techniczna „Odra 1204”.
15. Dyscyplina pracy (1976-1980) – obejmuje m.in. nieobecności z tytułu urlopu przysługującego matkom, spis nieobecności w pracy.
16. Sprawy socjalno-bytowe (1976-1980) – obejmują m. in. propozycje przydziału mieszkań spółdzielczych przydzielonych UMK, protokoły.
17. Sprawy osobowe pracowników (1976-1980) – obejmują m. in. ogólne sprawy osobowe, wykaz zajęć dydaktycznych w różnych szkołach, wykaz imienny pracowników, spisy pracowników, wnioski o przyznanie premii.
18. Inne sprawy osobowe (1976-1980) – obejmują m. in. regulamin wypłat z rektorskiego funduszu nagród, wnioski o nagrodę indywidualną lub zespołową z rektorskiego funduszu nagród, lista nagród za osiągnięcia naukowo-badawcze.
19. Aparatura naukowa, T. 1 (1976-1977) – obejmuje m. in. spraw dotyczących aparatury, informacje techniczne maszyny do pisania, faktury, zamówienia, protokoły, wykaz aparatów, które mogą być wykorzystane w ramach Instytutu Biologii.
20. Aparatura naukowa, T. 2 (1978-1980) – obejmuje zamówienia, faktury, protokoły.
21. Gospodarka materiałowa (1976-1980) – obejmuje m. in. sprawy gospodarcze, protokoły, zarządzenia, plany remontów bieżących w budynkach i zakładach.
22. Zaopatrzenie-zamówienia, T. 1 (1976-1980) – obejmuje m. in. protokoły, zapotrzebowanie narzędzi, faktury.
23. Zaopatrzenie-zamówienia, T. 2 (1979-1980) – obejmuje m. in. faktury, zamówienia, wykaz materiałów elektronicznych.
24. Księgowość finansowa, dowody księgowe (1976-1980) – obejmuje m. in. sprawy finansowe, faktury, planowane koszty, umowy.
25. Dowody księgowe – rachunki umów pracowników (1977-1980) – obejmują m. in. indywidualne umowy zlecenia.
26. Współpraca naukowa krajowa (1976-1980) – obejmuje m. in. umowy, porozumienia.
27. Współpraca naukowa z zagranicą (1977-1980) – obejmuje m. in. spis wyjazdów pracowników oraz przyjazdów gości zagranicznych, sprawozdania z współpracy z zagranicą, wnioski.
28. Konferencje naukowe (1977-1980) – obejmują m. in. informacje na temat organizowanych konferencji, plany pracy, uwagi wstępne.

Zachowana dokumentacja jest różnorodna i składa się z rękopisów, maszynopisów i formularzy głównie w formacie A4 (również A3, A5, A6). Materiały są w stanie dobrym, nie muszą być poddane konserwacji, ani digitalizacji.

IV. Analiza metod porządkowania

W związku z tym, że przekazane w 1983 roku do Archiwum UMK akta są jedyną, zachowaną dokumentacją na podstawie której można odtworzyć funkcjonowanie Ogólnouczelnianego Ośrodka Obliczeniowego UMK, w trakcie porządkowania podjęto decyzję o wyłączeniu z opracowania etapu brakowania. Decyzję uzasadniały również małe rozmiary zespołu (1 mb) oraz to, że wśród przekazanych materiałów dominowała kategoria B.

W efekcie porządkowania wyodrębniono 28 jednostek. Prace porządkowe polegały głównie na stworzeniu nowego, przejrzystego układu, spaginerowaniu kart wewnątrz teczek oraz wprowadzeniu danych do bazy danych Inwentarza Zespołów Archiwalnych (IZA).

V. Bibliografia

1. *Ogólnouczelniany Ośrodek Obliczeniowy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu*, [red. Hanna Tomaszewskiej-Nowak; tekst Bronisław Żurawski, Krystyna Warachowska. Toruń, b. d.].
2. Supruniuk Anna, Supruniuk Mirosław A., *Uniwersytet Mikołaja Kopernika w fotografiach 1945-2010*. T. 1, Toruń 2011.
3. Jeśmanowicz Leon, *Ośrodek Obliczeniowy przy Zespołowej Katedrze Matematyki – Instytucie Matematyki (1966-1976)*, [w:] *Uniwersytet Mikołaja Kopernika: 1966-1980*. T. 1, pod red. Jana Bełkota, Toruń 1992, S. 358-361.

**Wstęp opracowała studentka: Daria Awarska,
Uporządkowanie i opracowanie:
Daria Awarska, Marta Łamasz
pod kierunkiem Jacka Waliszewskiego**